

Instuderingsuppgifter till delkurs 1 om imperialism och slaveri

Övergripande uppgifter till hela momentet

Nyckelbegrepp: förändringsprocesser, förklaringar (*idealism, historiematerialism*).

- a) Vilka var de viktigaste orsakerna till kolonialism/imperialism?
- b) Vilka är de viktigaste orsakerna till avkoloniseringen (främst under efterkrigstiden)? Denna fråga är viktigare än den förra.
- c) Vilka var drivkrafterna till den transatlantiska slavhandeln?
- d) Varför avskaffades den transatlantiska slavhandeln under 1800-talet?
- e) Vilken roll spelade Sverige i den transatlantiska slavhandeln?
- f) Hur såg slaveriet i USA ut under tiden före inbördeskriget?
- g) Varför avskaffades slaveriet i USA?
- h) Vilka var (är) konsekvenserna av slaveriet i USA efter inbördeskriget?

Imperialism (första rubriken i kompendium 1)

Några viktiga begrepp: kolonialism, imperialism, bosättarkolonialism, handelsstationer, råvaror, handelskapitalism, nationalism, socialism, efterkrigstiden, kommunism, postkolonialism.

- i. Beskriv skillnaderna mellan den tidiga kolonialismen (1500–1700-talen) och den senare "imperialismen" under 1800- och 1900-talen.
- ii. Varför kallas den sena koloniseringen av Afrika för "kapplöpningen om Afrika"?
- iii. Vilka europeiska kolonialmakter skapade kolonier i Afrika under 1800- och 1900-talen?
- iv. Ge exempel på afrikanskt motstånd mot de europeiska kolonialmakterna.
- v. Hur kunde de europeiska kolonialmakterna erövra stora delar av Afrika och Asien under?
- vi. Vilka konsekvenser fick 1800- och 1900-talens kolonialism för de koloniserade och kolonialmakterna?
- vii. Varför kallade briter Indien för "den klarast lysande juvelen i kronan"?
- viii. Varför ville inte Kina handla med européerna?
- ix. Hur såg européerna till att Kina öppnades för handel?
- x. Hur reagerade Japan på europeisk och amerikansk imperialism under 1800- och 1900-talen?
- xi. Hur skiljer sig amerikansk kolonialpolitik under perioden från de europeiska ländernas?
- xii. Vilka var imperialismens drivkrafter? Diskutera 2–4 viktiga drivkrafter.
- xiii. Ta ställning till påståendet: Rasismen är både en orsak och konsekvens av imperialism!
- xiv. Förklara begreppet socialdarwinism.

Alla folks lika rätt (andra rubriken i kompendium 1)

1. Hur påverkades de europeiska kolonierna av 1900-talets stora världskrig?
2. Ta ställning till påståendet: Utan Gandhi hade Indien aldrig blivit självständigt.
3. Analysera varför Mao och kommunisterna kunde ta makten i Kina på 1940-talet!
4. Vilken roll spelade Kina i avkoloniseringen av Asien?
5. På vilket eller vilka sätt kan man säga att Vietnamkriget var en del av avkoloniseringen av Asien?
6. Varför blev Algeriets frigörelse från Frankrike så långdraget och blodigt?
7. När och varför skapades Israel 1948?
8. Varför påbörjades avkoloniseringen av Afrika söder om Sahara relativt sent?
9. I några länder, som Mocambique och Zimbabwe, blev frigörelsen från kolonialismen särskilt svår och utdragen. Varför?
10. Förklara begreppet apartheid.

Historia 2a – delmoment **Avkolonisering & slaveri HT23**

11. Är USA:s inblandning i de latinamerikanska ländernas politik en typ av kolonialism? (Jämför gärna med till exempel Kina och Japan under 1800-talet).
12. Vilken betydelse hade avkoloniseringen av Haiti för Nord- och Sydamerika?
13. Vilket arv har kolonialismen lämnat i de tidigare kolonierna i Afrika och Asien?
14. Diskutera vilka aktörer (organisationer, länder, personer) som var viktiga i avkoloniseringen.

Nybygget i USA (andra rubriken i kompendium 1)

Några viktiga begrepp: Den transatlantiska slavhandeln, triangelhandeln, abolitionism, kväkare, grundlagsfäderna, plantage, den underjordiska järnvägen, King Cotton, juneteenth, medborgarrättsrörelsen.

- 1) USA som skapades på 1780-talet växte snabbt befolkningsmässigt under 1800-talet. Varför?
- 2) Var 1800-talets kolonisation av nya delar av den nordamerikanska kontinenten ett exempel på kolonialism?
- 3) I USA var slaveri tillåtet fram till 1865. Hur gjorde förslavade människor motstånd mot bland annat slavägare och samhälle?
- 4) Hur skilde sig USA:s södra delar från de norra delstaterna ur ett ekonomiskt och socialt perspektiv?
- 5) Varför blev det ett inbördeskrig mellan Syd och Nord i USA 1861–1865?
- 6) Hur förhindrade vita i de forna syd- och slavstaterna svarta från att rösta och delta i samhället på lika villkor?
- 7) Förklara vad de så kallade Jim Crow-lagarna var och vad de innebar.
- 8) Hur arbetade svarta för lika rättigheter och möjligheter i USA efter kriget fram till våra dagar? Har metoderna förändrats?
- 9) Borde man ta bort [målningen](#) som hänger utanför domstolen i Baker County i Florida?
- 10) Vilka spår syns av slaveriet och segregationen under Jim Crow i dagens USA?
- 11) Diskutera vilka aktörer (organisationer, personer) som var viktiga för medborgarrättsrörelsen i USA.

Slaveriet 1500–1880 (finns inte med i kompendium 1)

1. Varför började man skeppa människor som slavar från Afrika till Amerika (Amerika = Nord- och Sydamerika och Västindien)?
2. Beskriv människohandeln från Afrika till Amerika. Använd begrepp och statistik.
3. Varför vill en del av Sverige ska införa en nationell minnesdag för att det svenska slaveriet upphörde 9 oktober 1847? Varför vill en del inte ha sådan minnesdag?
4. Vilken roll spelade Sverige i människohandeln under tidsperioden 1500–1880?
5. Varför förbjöds först slavhandeln och sedan slaveriet av britterna under 1800-talet?
6. Diskutera vilka aktörer (organisationer, länder, personer) som var viktiga i att den transatlantiska slavhandeln upphörde.